

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisning i
yrkesämnet djur vid Naturbruksgymnasiet i
Burträsk i Skellefteå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisning i yrkesämnena ellära och djur. Syftet är att undersöka och bedöma om eleverna på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande.

Den övergripande frågeställningen, med underliggande bedömningsområden, är:

I vilken utsträckning utformas undervisningen i yrkesämnet för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande?

- *Hur väl bidrar arbetsuppgifterna till utveckling av yrkeskunnande?*
- *Hur väl bidrar undervisningens genomförande till utveckling av yrkeskunnande?*

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen.

Kvalitetskriterierna är Skolinspektionens uttolkning av *författningar inom skolområdet, Skolverkets allmänna råd, forskningsöversikter* samt den erfarenhet som Skolinspektionen har fått genom sin samlade *tillsyns- och granskningsverksamhet*. I framtagande av kvalitetskriterier har Skolinspektionen i denna granskning också inhämtat synpunkter från branschrepresentanter. Avgränsningar har gjorts inom respektive bedömningsområde. Skolinspektionen gör i sin granskning därför inte anspråk på att vara allomfattande.

Granskningen genomförs i 28 slumpvis utvalda skolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. På 14 av dessa skolor granskas undervisningen i ämnet ellära på el- och energiprogrammet och på 14 skolor granskas undervisningen i ämnet djur på naturbruksprogrammet. Naturbruksgymnasiet i Burträsk, med Skellefteå kommun som huvudman, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Naturbruksgymnasiet i Burträsk den 23 april 2019 och genomförde en telefonintervju med rektorn den 26 april 2019. Besöket genomfördes av Johan Juffermans och Karin Lindqvist. Intervjuer med elever i årskurs 2, undervisande lärare, och rektor har genomförts, samt en lektionsobservation.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Ämnet djur bidrar tillsammans med andra ämnen på programmet till utbildningens mål och till elevernas utveckling av yrkeskunnande. Bedömningen av hur väl arbetsuppgifterna bidrar till utveckling av yrkeskunnande tar i denna granskning sin utgångspunkt i både i yrkesspecifika kunskaper och mer generella kunskaper och färdigheter, s.k. nyckelkvalifikationer.¹ En bedömning görs även av hur undervisningens genomförande bidrar till yrkeskunnande.

Hur väl bidrar arbetsuppgifterna till utveckling av specifika yrkeskunskaper?

Skolinspektionen bedömer att arbetsuppgifterna ger eleverna vissa möjligheter att utveckla specifika yrkeskunskaper.

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är att arbetsuppgifterna är utformade så att de ger eleverna vissa möjligheter att utveckla förmågor att sköta och hantera djur och anläggningar på ett säkert sätt. Arbetsuppgifterna genomförs på ett verklighetsnära sätt där eleverna ges möjligheter till praktisk träning och utveckling av förståelse. Genom arbetsuppgifterna får eleverna använda relevanta redskap och verktyg samt ges möjligheter att utveckla ett yrkesspråk. Lagar och bestämmelser som rör djurhållning är också en integrerad del av arbetsuppgifterna. Samtidigt visar granskningen att arbetsuppgifternas utformning endast delvis bidrar till elevernas möjligheter att utveckla förmåga att sköta och hantera djurslag inom naturbruket samt tillhörande anläggningar och utrustning.

Arbetsuppgifterna ger eleverna möjligheter att sköta och hantera vissa djur och anläggningar på ett säkert sätt

Av elev- och lärarintervjuer framgår att eleverna ges möjligheter att sköta och hantera olika djurslag och att arbetsuppgifterna tar sin utgångspunkt i det praktiska arbetet. Skolans lokaler och miljöer gör att verklighetstroga arbetsuppgifter kan genomföras av eleverna och att eleverna utvecklar generella kunskaper om djur och djurhantering. Tillgången till olika djurslag och anläggningar ger eleverna möjlighet att ansvara för den dagliga skötseln av djuren tillsammans med instruktörer och lärare. Av lärarintervjun samt undervisningsobservation och rundvandring framgår att det finns ett stall med bland annat hästar, minigrisar, gnagare, reptiler och fiskar. Vidare finns det får och höns samt hundboxar.

Det framgår av elev- och lärarintervjuer att eleverna ges möjligheter att utveckla förmågor att sköta och hantera djuren på ett säkert sätt, både genom de föreskrifter och rutiner som finns och genom löpande handledning från lärarna och instruktörer. Elev- och lärarintervjuer visar även att etiska diskussioner och reflektioner förs i viss utsträckning, framförallt i årskurs 1. Lärarna berättar att det förs en konstant diskussion om sällskapsdjur respektive produktionsdjur och vad djuren har för funktion. De betonar vikten av att eleverna har förståelse för att varje djur har ett värde i sig, något som till exempel kommer in i undervisningen när ett djur ska avlivas.

¹ Skolverket (2011). *Bedömning i yrkesämnen - dilemman och möjligheter*. Stockholm: Fritzes.

Arbetsuppgifterna ger endast delvis eleverna möjlighet att sköta och hantera djurslag inom naturbruket

Det finns dock en begränsning i undervisningen när det kommer till möjligheten att sköta och hantera djur inom framförallt lantbruket och djurhållning kopplat till produktionsverksamhet. I samtliga intervjuer framkommer att eleverna gör studiebesök på andra anläggningar, men det framgår även att praktiska arbetsuppgifter förekommer i låg grad vid studiebesöken. Både lärare och rektor säger att naturbruksprogrammet på skolan traditionellt sett dominerats av skog, och att djur har fått ”komma in lite vid sidan”. Rektorn berättar att han i framtiden vill se ännu större fokus på produktionsanläggningar och mer samverkan med branschen. Lärarna berättar bland annat i intervjuer att det är svårt att hålla sig à jour med nyheter som kommer inom lantbruksbranschen och att de försöker få ut eleverna på större anläggningar under deras arbetsplatsförlagda lärande (APL) för att ge eleverna en bredare grund. Skolan har vissa samarbeten som möjliggör att eleverna får se exempelvis mjölkproduktion och skötsel av grisar. Dessa samarbeten ger dock i låg grad eleverna möjlighet till att praktiskt hantera lantbruksdjur på en regelbunden basis.

Eleverna använder till viss del relevanta redskap och verktyg

Elev- och lärarintervjuer visar att eleverna använder och får lära sig att hantera olika relevanta redskap och verktyg. Av elevintervjun framgår att lärarna går igenom utrustning noggrant och att de visar hur den ska användas praktiskt. Det framgår dock av rektorsintervjun att skolan till viss del saknar en uppdaterad teknisk utrustning på grund av småskaligheten vad gäller anläggningarna och djurslag. Såväl lärare som rektorn uttrycker en ambition att eleverna ska få ta del av verksamheten på produktionsanläggningar under såväl studiebesök som (APL). Det framgår även av intervjuerna att det varierar i vilken utsträckning eleverna får lära sig att hantera redskap och verktyg på anläggningar med lantbruksdjur eftersom det delvis är beroende av vilken APL-plats eleverna får.

Lagar och bestämmelser är en del av arbetsuppgifterna

Enligt programmets examensmål ska eleverna ges kunskaper om de bestämmelser som reglerar stora delar av yrkesområdet.² Skolinspektionens granskning visar att lagar och bestämmelser är en del av elevernas arbetsuppgifter i ämnet djur på Naturbruksgymnasiet i Burträsk. Av elev- och lärarintervjuer, samt undervisningsobservationer, framgår att eleverna till exempel får studera och diskutera vilka djurskyddsbestämmelser som finns för olika djurslag. I undervisningen tas det till exempel upp vilka roller Jordbruksverket, Länsstyrelsen respektive distriktsveterinärerna har när det gäller regleringen av djurskydd.

Arbetsuppgifterna utvecklar elevernas yrkesspråk

Granskningen visar att arbetsuppgifterna i ämnets kurser även ger stöd för elevernas utveckling av yrkesspråk. I intervjun med lärarna framkommer att eleverna får gå igenom litteratur med olika facktermer relaterat till hantering och skötsel av djur. Lärare ger även exempel på att elever får konstruera egna ordlistor innefattande olika termer för att stödja elevernas begreppsförståelse. I inkommen dokumentation finns exempel på att elever får uppgifter där de ska skriva om något moment i djurskötsel. Samtidigt framgår det inte av granskningen att arbetsuppgifterna är utformade för att på ett medvetet sätt stödja elevernas utveckling av ett yrkesspråk.

² Skolverket (2011). *Gymnasieskolan 2011*. Stockholm: Fritzes.

Hur väl bidrar arbetsuppgifterna till utveckling av generella kunskaper och färdigheter av betydelse för yrkeskunnande?

Skolinspektionen bedömer att arbetsuppgifterna delvis utformas så att eleverna får möjligheter att utveckla generella kunskaper och färdigheter av betydelse för yrkeskunnande.

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är att arbetsuppgifterna i ämnet djur på flera olika sätt stödjer elevernas möjligheter att utveckla självständighet, initiativkraft, förmåga att planera, organisera och lösa problem. Samtidigt visar granskningen att det finns få exempel på att arbetsuppgifterna i ämnet djur utformas så att eleverna ges möjligheter att utveckla kunskaper i att samarbeta eller att kommunicera.

Arbetsuppgifter utformas så att eleverna får utveckla självständighet

Av elev- och lärarintervjuer framgår att lärarna ger eleverna möjligheter att successivt under utbildningens gång bli alltmer självständiga. Lärarna berättar att de vill se en progression för elevernas kunskaper, där eleverna successivt får göra svårare saker och utmana sig själva. En lärare tar som exempel att de klipper mycket klor och päls på marsvin och att i början handlar det mycket om att eleverna inte ska skada djuren men att i årskurs 3 så handlar det mer om hur eleverna klipper. Lärarna betonar även att eleverna behöver bedöma och analysera djuren själva och att det är en viktig del i yrket. I elevintervjun bekräftar elever att de får lära sig att ta ansvar.

Undervisningen ger eleverna möjligheter att utveckla förmågor att planera, organisera och lösa problem

Av lärarintervjun framgår att lärarna har exempel på arbetsuppgifter som syftar till problemlösning. En lärare tar upp ett exempel med en diskussionsuppgift, då eleverna skulle diskutera ett fiktivt fall om vad som bör göras om de hittar en kalv i en fårhage. Eleverna skulle diskutera olika tillvägagångssätt och jämföra dessa. Av lärar- och elevintervjuer framgår det vidare att arbetsuppgifterna syftar till att eleverna ska möta problem av ökande svårighetsgrad utifrån en tanke om progression hos eleverna under utbildningens gång. Exempelvis berättar lärare att eleverna får utföra mer avancerad djurskötsel efterhand och exemplifierar med att eleverna börjar med att hantera minigrisar och att de sedan får arbeta med vanliga grisar.

Genom lärarintervjuer och lektionsobservation framgår det att lärarna uppmuntrar eleverna till att lösa spontana problem som uppkommer vid skötsel och hantering av djur, till exempel hur elever ska hantera ett djur som blivit skadat. Av lärarintervjun framgår att om något händer kan det vara viktigt att eleverna får vara med och då frångår lärarna planeringen för att göra det möjligt.

Kommunikations- och samarbetsförmåga utvecklas till viss del

Av elev- och lärarintervjuer framgår att lärarna i arbetsuppgifterna strävar efter att eleverna till vissa delar ska utveckla sin kommunikations- och samarbetsförmåga. Eleverna beskriver i intervju att de mestadels gör enskilda uppgifter, men att de kan ta hjälp av varandra. Eleverna berättar att om en fråga är svår så kan en elev få förklara för hela klassen. Ganska ofta ska eleverna studera ett område och sedan redovisa för klassen, berättar de. Lärare berättar att de behöver lära elever "att ta dialogen" och att de betonar att eleverna behöver förmedla vad de har sett. En lärare berättar att de försöker få eleverna att kommunicera mer genom positiv förstärkelse. Läraren säger att de behöver vara tydliga med vad eleverna ska göra och att de ska prata med varandra.

Samtidigt framkommer det under elev- och lärarintervjuer, liksom lektionsobservation och inkommen dokumentation, få konkreta exempel på att arbetsuppgifterna i ämnet djur utformas så att eleverna ges möjligheter att utveckla kunskaper i att samarbeta eller att kommunicera.

Hur väl bidrar undervisningens genomförande till utvecklingen av yrkeskunnande?

Skolinspektionen bedömer att undervisningens genomförande delvis bidrar till elevernas yrkeskunnande?

Skolinspektionens sammanfattande motivering till bedömningen är att undervisningen i ämnet djur genomförs med en variation av olika arbetsuppgifter och arbetssätt. Granskningen visar att undervisningen är strukturerad och individanpassad samt att eleverna ges såväl utmaningar som stöd i undervisningen. Vidare bygger undervisningen även på ett aktivt lärarstöd där hänsyn tas till varje elevs behov och förutsättningar. Eleverna ges vissa möjligheter till delaktighet i undervisningen, dock finns det ingen systematik i vilken utsträckning eleverna ges utrymme och stöd för reflektion.

Undervisningen är till viss del varierad och strukturerad

Av granskningen framgår att undervisningen i ämnet djur utformas så att det finns en viss variation mellan olika arbetsuppgifter och arbetssätt. Av lärarintervjun framgår det att eleverna ges såväl praktiska som teoretiska arbetsuppgifter. Under lektionen som Skolinspektionen observerade hade lärarna en teoretisk genomgång och eleverna fick även jobba enskilt med arbetsuppgifter. Lärarna berättar att lektionerna ofta består av en kort introduktion, följt av teoretiska eller praktiska arbetsuppgifter och att lärarna avslutar med en genomgång av något slag. Lärarna berättar vidare att ibland tar de teoretiska momenten upp hela lektionen. Däremot visar elevintervjun att arbetsformerna inte alltid varierar i så stor utsträckning. Elever berättar att lektionerna är rätt lika och det framgår av elevintervjun att när det kommer till arbetsuppgifter så består de oftast av enskilt arbete. Här rekommenderar Skolinspektionen att lärarna därför tänker på hur lektioner och arbetsuppgifter i större utsträckning kan utformas för att uppnå en större variation i undervisningen.

Undervisningen genomförs med ett aktivt lärarstöd

Av elev- och lärarintervjun, liksom vid lektionsobservation, framgår det att undervisningen genomförs med aktivt lärarstöd där syfte och tillvägagångssätt tydliggörs för eleverna. Eleverna ges stöd i arbetet, till exempel genom att checklistor finns tydliggjorda vid bås/boxarna och genom att arbetsrutiner kan markeras när de är klara. Lektionsobservationen visar att läraren följer elevernas praktiska arbete med djuren och säkerställer att eleverna klarar arbetsuppgifterna, vilket ger eleverna möjlighet att delta aktivt. Det finns även instruktörer som arbetar i anläggningarna och som ger eleverna stöd i arbetet.

Undervisningen utformas så att elever får både utmaningar och stöd utifrån sina behov

Av lärarintervjun framgår att lärarna försöker anpassa undervisningen efter elevernas olika förutsättningar. Elever som behöver stöd får det i undervisningen, till exempel finns det tillgång till elevassistenter. Lärarna betonar även att de anpassar materialet efter eleverna och att de jobbar med tydliga beskrivningar. Enligt eleverna är lärarna duktiga på att förklara på olika sätt så att alla förstår. Lektionsobservationen visar vidare att lärarna följer

det praktiska arbetet för alla elever och säkerställer att eleverna klarar arbetsuppgifterna, vilket ger eleverna möjlighet att delta aktivt.

Vidare framgår det av lärarintervjun att eleverna kan ges utmaningar genom att lärarna exempelvis utformar frågor där eleverna kan uppnå högre betyg, till exempel genom att analysera olika händelseförlopp. Eleverna bekräftar i intervju att lärarna i viss mån ger eleverna utmaningar. Detta genom att lärarna exempelvis i arbetsuppgifterna ställer mer krav successivt, till exempel genom att arbetsuppgifterna ska kunna genomföras snabbare. Elever berättar i intervju att lärarna till exempel successivt ställer krav på att de ska kunna mocka och sadla hästar på kortare tid. Däremot visar granskningen att det saknas exempel på hur elever utmanas kognitivt i undervisningen. Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande för att utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.³ Lärarna skulle därför kunna, för att möta de elever som behöver utmanas, i högre utsträckning utforma utmanande arbetsuppgifter som en del av undervisningen. Vikten av en kognitivt utmanande undervisning och möjligheter till fördjupning likväl som till återkoppling kring arbetsuppgifter och kunskapsutveckling är något som lyfts som viktigt i undervisningen av högpresterande elever.⁴

Eleverna ges vissa möjligheter till delaktighet i undervisningen, dock finns det ingen systematik i vilken utsträckning eleverna ges utrymme och stöd för reflektion.

Granskningen visar att eleverna har vissa möjligheter att påverka undervisningen. I lärarintervjun framgår att lärarna följer upp undervisningen genom kursutvärderingar som görs i slutet av kursen och vissa lärare berättar att de även brukar göra en muntlig utvärdering av kursen. Elever berättar i intervju att de har möjlighet att påverka inom vissa ramar, exempelvis hur de ska utföra en viss arbetsuppgift. Det framkommer inte av granskningen om lärarna mer regelbundet följer upp undervisningen tillsammans med eleverna. Vidare berättar lärarna att de har uppgifter med frågor där eleverna kan uppnå högre betyg genom att analysera och tänka kring olika händelseförlopp. Det framgår dock inte om det finns någon systematik i vilken utsträckning eleverna ges utrymme och stöd för reflektion.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

- **Rektorn behöver se till att alla elever ges möjligheter att utveckla förmåga att sköta och hantera djurslag inom naturbruket samt tillhörande anläggningar och utrustning.**

Skolinspektionens granskning visar att arbetsuppgifterna och undervisningens genomförande delvis bidrar till att utveckla ett gott yrkeskunnande hos eleverna, men att utbildningen bör utvecklas för att möjliggöra en bredare yrkesmässig kunskapsbas hos eleverna avseende djurslag, anläggningar och utrustning inom naturbruket.

³ Skollagen (2010:800) 3 kap. 3§.

⁴ Skolinspektionen (2018). Utmanande undervisning för högpresterande elever.

Granskningen visar att skolan har påbörjat ett arbete för att utveckla undervisningen avseende elevernas möjligheter till arbete med lantbruksdjur. Lärarna uppmuntrar även eleverna att söka sig till APL-platser där de kan få erfarenhet av produktionsanläggningar. Det är dock inte alla elever som får sådana APL-platser. Rektorn säger att utbildningen tidigare haft mycket fokus på häst och hund, men att de har tagit in lantbruk allt mer för att få en större anställningsbarhet för eleverna. Skolan har vissa samarbeten som möjliggör att eleverna får se exempelvis mjölkproduktion och skötsel av grisar. Det är dock oklart i vilken utsträckning studiebesöken ger eleverna möjlighet till att praktiskt hantera djuren på en regelbunden basis.

I kursplanen för djuren i naturbruket, som eleverna på skolan läser inom ramen för ämnet djur på djurinriktningen, framgår att undervisningen bland annat ska behandla djurslag inom naturbruket och deras betydelse. I det centrala innehållet framgår också att arbetsuppgifter bland annat ska omfatta praktisk hantering av naturbrukets djur, utfodring och foderhantering med adekvat teknisk utrustning. I kursplanen för djurhållning som eleverna läser parallellt med ovanstående kurs anges bland annat att undervisningen ska omfatta olika djurgrupper och deras beteende i samband med tillsyn och skötsel.

I ämnesplanen framgår att ämnet djur behandlar hantering och skötsel av djur och anläggningar. Exempel på djur som behandlas i ämnet är djur för livsmedelsproduktion och landskapsvård samt hästar. Eleverna ska genom praktiska övningar i undervisningen ges möjlighet att utveckla förmåga att hantera och sköta djur och anläggningar samt teknisk utrustning.

För att eleverna ska få den bredd, avseende skötsel och hantering av djur som ämnets syfte och kursplanerna för ovanstående kurser beskriver, behöver eleverna därför få träna på skötsel och hantering av olika, i naturbruket förekommande, djurslag. Liksom de anläggningar och den utrustning som förknippas med dessa. Det är därför angeläget att skolan fortsätter att driva sitt påbörjade utvecklingsarbete. För att ytterligare höja kvaliteten i undervisningen utifrån identifierat utvecklingsområde är det viktigt att alla elever ges möjligheter att, utöver enstaka studiebesök, regelbundet sköta och hantera olika djur i den ordinarie undervisningen i ämnet djur.

- **Arbetsuppgifterna och undervisningen i ämnet ellära behöver utformas så att eleverna ges möjligheter att utveckla förmåga att samarbeta och kommunicera, samt ges utrymme och stöd för reflektion**

Granskningen visar att arbetsuppgifterna stödjer elevernas utveckling av vissa generella kunskaper och färdigheter, så kallade nyckelkvalifikationer. Detta gäller exempelvis elevernas möjligheter att utveckla självständighet, initiativkraft, förmåga att planera, organisera och lösa problem. Däremot utvecklar arbetsuppgifterna i lägre utsträckning elevernas samarbets- och kommunikationsförmåga.

I programmets examensmål betonas att naturbrukets olika yrkesområden ställer krav på kommunikation och samverkan med andra i olika sammanhang. Utbildningen ska bidra till elevernas kommunikations- och samarbetsförmåga. Hur arbetsuppgifter kan utformas för att eleverna ska få möjligheter att utveckla förmågan att samarbeta och kommunicera är något som yrkeslärarna med fördel kan utveckla tillsammans. Det kan till exempel vara att arbetsuppgifter utformas så att de innehåller både skriftliga och muntliga delar, att undervisningen innehåller tillfällen till kundkontakt eller att elever får träna på att vägleda varandra i uppgifter.

I ett sådant arbete finns också möjligheter att både mer medvetet stödja elevernas utveckling av yrkesspråk och ge utrymme och stöd för mer systematisk reflektion över det egna lärandet. Att se till att eleverna ges möjligheter att reflektera både muntligt och skriftligt kan bidra till ett fördjupat lärande som kopplar samman praktik och teori, samt vara ett sätt för lärarna att få syn på elevernas behov och förståelse av ämnet. Att låta eleverna regelbundet formulera vad de lärt sig och vilka frågor de har kan då till exempel vara ett sätt.⁵

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 3 februari 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till *kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2018:7901) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har projektledare Erica Jonvallen samt utredare Karin Lindqvist deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

X Lars Thornberg

Beslutsfattare
Signerat av: Lars Thornberg

X Johan Juffermans

Föredragande
Signerat av: Johan Juffermans

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn-->

⁵ Skolverket (2016) Språk- läs- och skrivutveckling (Läslýftet) - gymnasieskola, Modul: Språk i yrkesämnen, Språk- och kunskapsutvecklande bedömning av yrkeskunnande, s. 10. Hämtad 2019-05-28, från https://larportalen.skolverket.se/#/modul/5-las-skriv/Gymnasieskola/025_sprak-i-yrkesamnen/del_06/

[granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/undervisning-i-yrkesamnena-ellara-och-djur/](#)

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Naturbruksgymnasiet i Burträsk är en kommunal gymnasieskola i Skellefteå kommun. På skolan går ca 321 elever, varav 78 elever på naturbruksprogrammet. Skolan erbjuder programinriktningarna djur och skog. Elever på inriktningen djur läser kurserna djurhållning, djuren i naturbruket, sällskapsdjur 1, sällskapsdjur 2 samt djur – specialisering inom ämnet djur. APL ingår i kurserna djurhållning samt djur - specialisering inom ämnet djur. Fyra lärare undervisar på kurser inom ämnet djur.

Bilaga 2: Författningsstöd för tematisk kvalitetsgranskning av Undervisning i yrkesämnena ellära och djur

Ett antal bestämmelser i skollagens kapitel 3 får ny lydelse fr.o.m. 2019-07-01 och det framgår av kursivering efter paragrafen vilka bestämmelser detta gäller.

Skollag (2010:800)

3 kapitlet

Information om barnets och elevens utveckling

3 § Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Ovanstående upphör att gälla 2019-07-01 då paragrafen får ny beteckning, 3 kap. 2 §. Lydelsen är i stort densamma men i första meningen förtydligas att "Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans..."

Stöd i form av extra anpassningar

5 a § Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, och inte annat följer av 8 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Ovanstående upphör att gälla 2019-07-01 då paragrafen får ny beteckning, 3 kap. 5 §. Lydelsen blir i stort sett densamma med ett tillägg i första meningen; "Om det inom

ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd...". Paragrafen får även ett nytt fjärde stycke med lydelsen; "Detta gäller elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet."

15 kapitlet

Utbildningens syfte

3 § Utbildningen i gymnasieskolan ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en bas för rekrytering till högskolesektorn.

Gymnasieförordning (2010:2039)

1 kapitlet

Lokala programråd

8 § För yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter

En likvärdig utbildning

I detta avsnitt står bland annat att:

"Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt."

Gymnasieskolans uppdrag

I detta avsnitt står bland annat att:

"Genom studierna ska eleverna stärka grunden för det livslånga lärandet. Förändringar i arbetslivet, digitaliseringen och den tekniska utvecklingen, internationaliseringen samt miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva och omsätta idéer i

handling och att lösa problem. Alla elever ska få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar *entreprenörskap, företagande och innovationstänkande* vilka ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning.”

Kunskaper och lärande

I detta avsnitt står bland annat att:

”Elevernas kunskapsutveckling är beroende av om de får möjlighet att se samband. Skolan ska ge eleverna möjligheter att få överblick och sammanhang. Eleverna ska få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper.”

Varje skolas utveckling

I detta avsnitt står bland annat att:

”(…) Skolan ska eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all utbildning inom gymnasieskolan men av avgörande betydelse för yrkesutbildningens kvalitet.”

”(…)Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas och att resultaten följs upp och utvärderas samt att olika metoder prövas, utvecklas och utvärderas.”

Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper

*Under rubriken **Mål** anges bland annat att;*

”Det är skolans ansvar att varje elev

- på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen som innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet,”

”Det är även skolans ansvar att varje elev som har slutfört ett nationellt program (…)

- tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieväg och kan använda dessa kunskaper för vidare studier och i samhällsliv, arbetsliv och vardagsliv,
- kan använda sina kunskaper som redskap för att
 - formulera, analysera och pröva antaganden och lösa problem,
 - reflektera över sina erfarenheter och sitt eget sätt att lära,
 - kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden, och
 - lösa praktiska problem och arbetsuppgifter,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga,
- har kunskaper om samhälls- och arbetsliv"

*Under rubriken **Riktlinjer** anges bland annat att:*

"Alla som arbetar i skolan ska

- ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt,
- uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd,"

"Läraren ska

- i undervisningen skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- se till att undervisningen till innehåll och uppläggning präglas av ett jämställdhetsperspektiv,
- stimulera, handleda och stödja eleven och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever i svårigheter,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen
- i undervisningen utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och annan forskning, och
- organisera och genomföra arbetet så att eleven
 - utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga

- får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling,
- får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.”

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

*Under rubriken **Riktlinjer** anges bland annat att:*

”Läraren ska

- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

*Under rubriken **Mål** anges bland annat att:*

”Skolans mål är att varje elev

- är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.”

Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar

I detta avsnitt formuleras att rektorn inom givna ramar har ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven,

Ämnet Djur

Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program,

1 § För gymnasieskolans nationella program ska de examensmål gälla som framgår av bilagan till denna förordning. Dessa mål gäller utöver de

gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan.

I bilagan till ovan nämnda förordning återfinns bl.a. examensmål för
Naturbruksprogrammet (NB).

I examensmålen för programmet anges bland annat att:

”För att utveckla naturbrukets olika verksamheter krävs innovativt tänkande, entreprenörskap och företagsamhet. Utbildningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla dessa förmågor.”

”Stora delar av yrkesområdet regleras i lagar och andra författningar. Utbildningen ska därför ge eleverna kunskaper om dessa bestämmelser.”

”Med utgångspunkt i praktiskt arbete inom naturbruk ska utbildningen utveckla elevernas förmåga att ta initiativ och lösa problem på ett ansvarsfullt sätt. Eleverna ska kunna planera och genomföra arbetsuppgifter samt bedöma arbetsresultat utifrån kvalitet, effektivitet och miljötänkande. Utbildningen ska också bidra till att utveckla elevernas förmåga att använda digital teknik som förekommer inom för utbildningen relevanta yrkesområden. Under utbildningen ska eleverna utveckla praktiska färdigheter som kopplas till förståelse och reflektion. Utbildningen ska ge eleverna möjlighet att ta ställning i etiska frågor och kunna omsätta sina ställningstaganden i praktisk handling.”

”Naturbrukets olika yrkesområden ställer krav på kommunikation och samverkan med andra i olika sammanhang. Därför ska utbildningen bidra till elevernas kommunikations- och samarbetsförmåga. Genom att arbeta med språket i alla ämnen utvecklar eleverna sin förmåga att argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att söka, sörja och bearbeta information.”

I ämnesplanen för ämnet Djur i Lgy 11 står inledningsvis bland annat att:

”Ämnet djur behandlar skötsel av djur och anläggningar.(...) Centralt i ämnet är hantering av djur, djurens behov, djuretik samt lagar och andra bestämmelser som reglerar djurhållning av olika slag.”

I ämnets syfte står bland annat att:

”Undervisningen i ämnet djur ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper för yrkesarbete med djur. Den ska leda till att eleverna utvecklar förmåga att sköta djur med utgångspunkt i djurs behov och naturliga beteende samt med vetenskapligt beprövade metoder som grund.”

”Genom praktiska övningar i undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla förmåga att hantera och sköta djur och anläggningar samt teknisk utrustning.”